

Durmuş Hocaoğlu

Lizbon Antlaşması

ve

Gerçek Bir “Avrupa Birliği” Binâ Etmenin Güçlükleri: V

Yeniçağ., “Analiz”., 06 Ocak 2008, Pazar., s.06
“Analiz” Sıra No: 610; 2008-001; Ocak-01

YENİÇAĞ

Avrupa Birliği herhangi bir ittifak olarak değil, teoride tam bir bütünleşme projesi olarak tasarlanmıştır: Federal - veya konfederal, ama baskın olarak, federal - bir teşekkül, nihâyetinde ise bir “yeni devlet”! Ancak, bu noktada, birtakım farklı fikirler de oluşmuştu; *Yenigerçekçi Akım*’ın, uluslararası ilişkilerdeki temel birimin ulus devletler olmaya devam edeceği üzerinde ısrar ederek, Avrupa’nın federal bir devlet haline gelmeyeceği öngörüsünde bulunduğunu, Avrupa Şüphecileri’nin (Euroscptists) de bu fikri paylaşmakta ve Birlik’in Orta ve Doğu Avrupa’yı içine katarak genişlemesi ve üye sayısının otuz veya otuzun üstüne çıkmasıyla birlikte, AB kurumlarının federal unsurlarının zayıflayacağını ve belki de ortadan kalkacağını umut etmekte olduğunu, AB’deki yurttaşların büyük bölümünün birlik kurumlarına daha olumlu baksa da, Avrupa Birliği Antlaşması (ABA, 1992) sonrasında Birlik’in uzaklığı ve karmaşıklığıyla ilgili bir rahatsızlık dalgası ortaya çıkmış olduğunu söyleyen J. Pinder, 1998’de, sonuç olarak, “Federalistler, bu iddialara İngiltere ve Danimarka dışında tüm üye devletlerin, ABA içine federal hedeflerin dahil edilmesini kabul etmeye hazırlıklı olduklarını, İngiltere’nin yeni İşçi Partisi hükümetinin buna daha olumlu yaklaşabileceğini ve eğer İngiltere ile diğer ülkelerin inadı kırılmazsa, federal bakışı paylaşan çekirdek ülkelerin federal amaç doğrultusunda birlikte ilerleyebileceklerini savunarak cevap vereceklerdir. Federalistler genişlemenin geçmiş dönemde her zaman federalizm yönünde yeni adımları beraberinde getirdiğini öne sürebilirler. Ayrıca, AB yurttaşlarının federalizm fikrine karşı çıkmayacaklarına ilişkin kanıtlar da mevcuttur: Örneğin, 1995 sonlarında yapılan bir araştırmaya katılanların yüzde 45’inin, birlik için federal bir yapıyı kabul etmeye hazır oldukları ve bu yapının karşısında yer alanların oranının sadece yüzde 15 olduğu görülmüştür. Federalizm karşıtı olarak bilinen İngilizler arasında, federalizm lehinde olanların oranı aynıyken, aleyhte tavır alanların oranı yüzde 19’u aşmamaktadır (Komisyon, 1996).” demekte ve konuyu şöyle bağlamaktadır:

Federal Avrupa, gerçekleşmesi garanti görülemeyecek kadar büyük ve zorlu bir projedir, fakat federalistlerin bunun en nihayetinde başarılacağına inanmak için gerekçeleri bulunmaktadır[1].

Filhakîka, “federal bir Avrupa”, gerçekleşmesi garanti görülemeyecek kadar büyük ve zorlu bir proje. Proje’nin zimamdarları, Amerika’nın federal tecrübesinden çok derin bir srette etkilenmişlerdi[2] ve 2000’in ilk birkaç yılına kadarki gelişmeler de bu istikamette hayli umut verici idi; ancak, problem şurada düğümleniyordu: Avrupa’daki şartlar, Amerika’nın tarihî şartları ile ne kadar örtüşüyordu? Herbirisinin arkasında büyük bir tarihî derinlik bulunan bu kadar milletten nasıl bir “tek millet” oluşturulabilecekti? Nitekim, günümüzden tam on yıl önce konu ile ilgili bir makale kaleme alan Rusconi, bunun başarılabilmesi için Avrupa’da homojen, ortak siyâsî kararlılığa sâhip bir halk topluluğ, yâni *kararlı bir siyâsî cemiyet*, teknik adıyla bir “demos” olması gerektiğini ileri sürerek şunu söylemekteydi[3]:

Bu noktada bu *demos* kavramını Avrupa Birliğine teşmil etmeye çalışmanın makul olup olmadığı meselesi ortaya çıkar. Pasaportlarımızda yazılı Avrupa vatandaşlığı bir Avrupalı *demosun* mevcudiyetine işaret eder mi? Bu Avrupa vatandaşlığı, ulusal vatandaşlık hisleriyle çatışmaksızın, karşılıklı his ve dayanışmanın birleştirici bağlarıyla ulus aşırı bir aidiyet duygusu yaratır mı?

Birçok halkı aynı kazanda pişirerek bir tek halka tahvîl etmek demektir bu; acaba mümkün mü? AB’nin Proje’de öngörülen hedefe varması, bu suâle verilecek cevâba bağlı: Bir “**Avrupa Halkı**”, bir “**Avrupa Milleti**”?

Nasıl? Olabilir mi?

Kllyen imkânsız değil elbet de; ne var ki fevkalâde müşkil bir mes’ele, çünkü şartlar Amerika’ya özenecek kadar müsâit değil.

Şimdi AB’nin elitleri tam da bu suâle verilecek cevapla sonu tâyin edilecek bir yol kavşagında durmaktalar.

[1] John Pinder., “Federalizm”., Desmond Dinan (Ed.), *Avrupa Birliğı Ansiklopedisi.*, ev.: Hale Akay., Cilt: I, İst., 2005., Kitap Yayınevi Ltd., s.433

[2] Füsun A. Arsava, “AB’nin Anayasa Tasarısı Işığında Federal Yapısı”., *Ankara Avrupa alışmaları Dergisi.*, Cilt: 5, No: 3, Bahar 2006, s.2

[3] Gian Enrico Rusconi., “Bir Avrupalı Kimliğı İnşa Etmenin Zorluğ”., ev.: Yusuf Ziya elikkaya., *Türkiye Günlüğü.*, Sayı: 80, Bahar 2005., s.109-121 [Tercümeye esas metin: “The Difficulty in Building a European Identity”., *The International Spectator*, Volume XXXIII No. 1 (January-March 1998)., Translated by Gabriele Tonne]., s.111

